

O B S A H.

I. ÚVODNÍ PŘEDNÁŠKA.

Úkolem moderní vědy jest, sestrojiti na základě svých výzkumů jednotný světový názor. — Dějiny moderního poznávání přírody. Koperník. — Newton. — Robert Mayer a Helmholtz. Zachování energie. — Lyell a nová geologie. — Další objevy. — Jednotný přírodní zákon a jeho zdánlivé vyvrácení. — Darwin pokračuje a končí dosavadní bádání. Jeho theorie . 3

II. JEDNOTNÝ SVĚTOVÝ NÁZOR ZBUDOVANÝ MODERNÍM BÁDÁNÍM.

Naturalistický světový názor bojuje o svou existenci. — Naše poznání není kusé, ale zůstane vždy relativní. — Stanovení relací není omezeno; zde panují jednotné zákony. — Kantovo učení o vývoji. — Dějiny vývoje sluneční soustavy. — Počátek a konec světů nelze sice určit, ale také nikde není přerušená zákonná nepřetržitost. — Ptáti se po účelu v přírodě nemá smyslu. — Dějiny vývoje země a počátky organického života 32

III. ČLOVĚK.

Pravé poměry lze správně posouditi pouze z přiměřené vzdálenosti. — Tento způsob pozorování světa vede v celku k monismu; dualism není možný ani u člověka. — Doba trvání člověka. — Jeho vznik a předchůdci jeho u zvířat. — Jak se vytvořily jeho tělesné a duševní zvláštnosti. — Vývoj v oboru mravním 64

IV. MRAVNÍ ZÁKON NA PŘIROZENÉM ZÁKLADĚ.

Vzpřímeným držením těla nadchází obrat ve vývoji jednotlivých ústrojů. — Vznik řeči a společnosti. —

Vývoj altruismu. — Počátky morálky a vědomí povinnosti; svědomí. — Válka vadí vzdělanosti, ale spolu ji mocně podporuje, poněvadž tvoří stát s celým jeho rozčleněním a dělbou práce. — Člověk státem buněk. — Problém svobody vůle a rozeznávání dobra a zla. — I na poli mravním hynou staré útvary a vznikají nové 87

V. NÁBOŽENSTVÍ A FILOSOFIE.

Další úvahy o svobodě jednání. — Mravní měřítko plyne z toho, je-li něco užitečno či škodlivé pro společnost, v níž žijeme. — Odpory mezi zákonem mravním a požadavky všedního života lze vysvětliti pouze historickým stanoviskem. — Nejvyššího stupně mravnosti dosáhne se vírou v nezměnitelnost přírodních zákonů. — Touto vírou zaujmeme též správné postavení k jednání svých bližních. — Teprve vývojová nauka jest pevným základem mravnosti, jak jí učí i křesťanství. — Z této nauky vzhází také pravá spravedlnost vůči chybujícím 113

VI. VÝVOJ NÁBOŽENSTVÍ A JEHO FILOSOFICKÉ ZDŮVODNĚNÍ. SHRUTÍ DOSAVADNÍCH VÝSLEDKŮV A VÝHLED DO BUDOUCNOSTI LIDSKÉHO POKOLENÍ.

Přirozený vznik náboženských představ z nesprávného výkladu snu, spánku a smrti. — Kult mrtvých, uctívání předků, víra ve fetiše a p. vedou k víře v boha. — Jádrem pojmu boha jsou věci o sobě, jak hlásal již Kant a jak dokazuje i moderní věda. — I lidstvo spěje pomalu k svému zániku. — Moderní světový názor sesiluje v člověku vědomí jeho povinností, které má vůči sobě i vůči druhým, jim bude rozřešena i otázka sociální 144

